

ואשי ישראל - Where to Put the Comma?

The **ברכה** of **רצה** presents a punctuation dilemma. Should a comma be placed after the words: **ואשי ישראל**; i.e. **ותפלתם באהבה**, or before the words: **ואשי ישראל**; i.e. **ואשי**, **ותפלתם באהבה תקבל ברצון**. This is a dilemma which is already expressed by תוספות:

תלמוד בבלי מסכת מנחות דף קי' עמ' א' – (דברי הימים ב', ב', ג') הנה אני בונה בית לשם ה' אל-הי להקדיש לו להקטיר לפניו קטרת סמים ומערכת תמיד ועלות לבקר ולערב לשבתות ולחדשים ולמועדי ה' אל-הינו לעולם זאת על ישראל' – א"ר גידל אמר רב: זה מזבח בנוי ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן; ורבי יוחנן אמר: אלו תלמידי חכמים העסוקין בהלכות עבודה, מעלה עליהם הכתוב כאילו נבנה מקדש בימיהם. תוספות מסכת מנחות דף קי' עמ' א' – ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן – מדרשות חלוקין; יש מי שאומר נשמותיהן של צדיקים ויש מי שאומר כבשים של אש. והיינו דאמרינן בשמונה עשרה בעבודה ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון. ויש אומרים דקאי אדלעיל והשב את העבודה לדביר ביתך ואשי ישראל, לא מצאתי יותר.

We already learned about a group that took one side on this issue. Those who followed the practice of skipping the opening words of **רצה** in any **תפלה** in which there was no **ברכה** began the **ברכה** with the words: **ואשי ישראל** (Newsletter 4-19).

Whether the comma is placed before or after the words: **ואשי ישראל**, does not resolve the problem that the words: **ואשי ישראל** appear to be duplicative. If the comma is placed after the words, then the words represent **קרבנות**. That duplicates the word: **עבודה**. If the comma is placed before the words, then the words represent **תפלה**. That is a duplication of the word: **ותפלתם**. The **ט"ז** discusses this issue and can only resolve one duplication.

ט"ז אורה חיים סימן קכ' – אומרים רצה כו' – כתב הטור על נוסח ואשי ישראל ותפלתם כו' – ואף ע"פ שאין עתה עבודה, מתפללים על התפלה שהיא במקום הקרבן שתתקבל ברצון לפני השם יתברך. ובמדרש יש מיכאל שר הגדול מקריב נשמתן של צדיקים על המזבח של מעלה. ועל זה תקנו ואשי ישראל. ויש מפרשים על מה שלמעלה ממנו והכי פירוש: והשב העבודה ואשי ישראל. ואח"כ תחילת הדבר ותפלתם באהבה תקבל ברצון ע"כ. על הפי' הראשון קשה כפל ותפלתם. ואי בא לפרש מהו אישי ישראל היה לו לומר תפלתם בלא וי"ו.

1. The **גמרא** is troubled by the word: **לעולם**. Was **שלמה המלך** predicting that the **בית המקדש** would stand forever? Given the fact the **בית המקדש** was destroyed, how do we then explain **שלמה המלך**'s use of the word: **לעולם** in the **פסוק**?

וי"ל דיש ב' מיני תפלות האחד תפלה בזמנה היא במקום קרבן ואחר זמנה אינה, ראש פרק תפלת השחר (ברכות דף כו' עמ' א') שכר תפלה יהבי לי' שכר תפלה בזמנה לא יהבי לי', על זה קאי ותפלתם לכלול אף תפלה שלא בזמנה שהיא לא מקום אישי ישראל. ועל פירוש בתרה קשה לה ליה ואשי ישראל כיון שכבר זכר העבודה. ואי תימא שיש עבודה בלא אישים, על כל פנים לא היה לו להפסיק בלדביר ביתך בנתיים, והיה לו לומר והשב העבודה ואשי ישראל לדביר ביתך. על כן הפירוש האמצעי הוא המובחר מכולם.

The question that is raised by the ט"ז is answered as follows:

שו"ת משנה הלכות² חלק יג' סימן יג' ד"ה ומיהו לעצם – ובגמ' מנחות ק"י . . . אמר רבא כל העוסק בתורה אינו צריך לא עולה ולא לחטאת ולא מנחה ולא אשם, ובתוספות שם: ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן. יש מי שאומר נשמותיהן של צדיקין ויש מי שאומר כבשים של אש. והיינו דאמרינן בשמונה עשרה בעבודה ואשי ישראל ותפלתם מהרה באהבה תקבל ברצון ועיין ט"ז א"ח סי' ק"ד, ועיין רמב"ן עה"ת ויקרא דסוד הקרבנות הוא שיעמוד בעל הקרבן כשמקריבין הקרבן ויאמר כך היה ראוי לעשות לי אם שחט הקרבן כך ראוי וכו' ואם זורקין הדם כך היה ראוי לעשות לי ואם שורפין כו'; צריך לצייר עצמו כאלו הוא נקרב על המזבח ממש בעצמו. ואמרו תפלות כנגד תמידים תקנום והגם דתפלה רחמי נינהו ואבות תקנום תרוייהו אמת . . . ואנשי מעמד היו מתפללין ועומדין על הקרבנות והכל בכיון זה והבין.

An alternate answer:

שו"ת תורה לשמה³ סימן מג ד"ה והשתא לפ"ז – צריך האדם לכיון גם כן באומרו ואשי ישראל על כל תעניות שמתענים ישראל כי האדם בתעניתו מקריב חלבו ודמו וכדאיתא בזוהר פ' שמות דף כ' ע"ב וז"ל וע"כ מנהיג עולמו כשושנים שהוא ארום ולבן וכתוב להקריב לי חלב ודם כנגד זה אדם מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו זה ארום וזה לבן; מה השושן שהוא ארום ולבן אין מוצקין אותו לחזור כולו לבן אלא באש כך הקרבן אין מוצקין אותו לחזור כולו לבן אלא באש. עכשיו מי שיושב בתעניתו ומקריב חלבו ודמו אינו נצמק לחזור כולו לבן אלא באש דא"ר יהודה מתוך תעניתו של אדם מחלישין איבריו וגובר עליו האש ובאותה שעה צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש והוא הנקרא מזבח כפרה והיינו דרבי אלעזר כד הוה יתיב בתעניתא הוה מצלי ואמר גלוי וידוע לפניך ה' או"א שהקרבתני לפניך חלבי ודמי והרתחתני אותם בתמימות חולשת גופי יהר"מ שיהא הריח העולה מפי בשעה זו כריח העולה מהקרבן באש המזבח ותרצני. נמצא שהאדם הוא מקריב בתעניתו החלב והדם והריח שעולה מפי הוא מזבח כפרה ולפיכך תקנו התפלה במקום הקרבן ובלבד שיתכוין למה דאמרן עכ"ל ע"ש. והשתא לפ"ז יותר מתיישב כונת ואשי ישראל על התעניות של ישראל ובודאי שהאדם צריך לכיון כונה זו.

2. Rabbi Menashe Klein, 1925-present. Established the Ungvar community in Brooklyn and in Eretz Yisroel.

3. Rabbi Joseph Chaim ben Elijah al-Chakam was born in Baghdad, ca. 1835 and studied under Rabbi Abdallah Someich. He was the author of the ספר בן איש חי.

TRANSLATION OF SOURCES

א' תלמוד בבלי מסכת מנחות דף קי' עמ' א' -Behold, I build a house to the name of the Lord my G-d, to dedicate it to Him, and to burn before Him sweet incense, and for the offering of the continual bread, and for the burnt offerings morning and evening, on the Sabbaths, and on the New Moons, and on the appointed feasts of the Lord our G-d. This is an ordinance forever to Israel. This is an ordinance for ever to Israel. R. Giddal said in the name of Rab, This refers to the altar built in heaven where Michael, the great Prince, stands and offers up thereon an offering. R. Johanan said, It refers to the scholars who are occupied with the laws of Temple service: The Torah imputes it to them as though the Temple were built in their days.

א' -ומיכאל שר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן -The Midrashim are divided in their explanation of what Mich'Ael does. Some Midrashim report that Mich'Ael offers the souls of righteous people as a sacrifice. Some Midrashim report that Mich'Ael offers sheep of fire. This is what is meant in the Bracha of Avodah in Shemona Esrei when we recite the words: V'Ishai Yisroel Oo'Sifilasam Mihaira B'Ahava Sikabeil B'Ratzon. Others hold that the words: V'Ishai Yisroel should be joined with that which is recited before it; i.e. V'Hashaiv Es Ha'Avodah Li'Dvir Baisecha V'Ishai Yisroel. I did not find anymore.

מ"ז אורח חיים סימן קכ' -אומרים רצה כו' -The Tur writes concerning the choice of placing the words: V'Ishai Yisroel before Oo'Sifilasam as follows: although we no longer bring sacrifices in the Beit Hamikdash, we recite these words in reference to prayer which is in place of the sacrifices. We hope that our prayers are accepted enthusiastically by G-d. The Midrash teaches that Mich'Ael, the great servant, sacrifices the souls of righteous people on the altar found in heaven. Concerning that altar, Chazal added the words: V'Ishai Yisroel. Others explain that the words: V'Ishai Yisroel should be recited as part of the words that precede them and this is the meaning: Re-establish the service in the Beit Hamikdash and the fires of Israel. What follows are the words: Oo'Sifilasam B'Ahava Sikabeil B'Ratzon. Concerning the first explanation, there is a problem as to why the theme of accepting prayer is recited twice. If the purpose of using the duplicate language was to explain what is Ishai Yisroel, then the connecting letter "vav" should have not been included. Therefore it should be explained as follows: the duplicate language is necessary because there are two kinds of prayers. The first type of prayer is the one that is recited within its time deadline. That is a prayer that is a substitute for the sacrifices. The other type of prayer is one that is not recited within any deadline. We learned in Masechet Brachot: one who recites a prayer after the deadline still receives credit for praying but does not receive credit for praying within the required time frame. The word: Oo'Sifilasam includes prayers that are recited after the required time frame which are not prayers that are substitutes for the sacrifices of Israel. Concerning the second explanation, I have a problem. The words: V'Ishai Yisroel appear to duplicate what is meant in reciting the word: Avodah. Perhaps you would like to answer that there are sacrifices that do not involve fire. But then why did Chazal put the word: Dvir between the words Avodah and V'Ishai Yisroel. The Bracha should have read as follows: V'Hashaiv Ha'Avodah V'Ishai Yisroel L'Dvir Bai'Secha. As a result the middle explanation is the best.

שו"ת משנה הלכות חלק יג' סימן יג' ד"ה ומיהו לעצם - In Masechet Menachot page 110, Rava said: everyone who is involved in Torah learning does not need an Olah offering, a Chatas offering and a Mincha offering and an Asham offering. Tosaphos explains: Mich'Ael the Great Officer stands and brings sacrifices on behalf of the people learning. There are those who explain that Mich'Ael is bringing sacrifices involving the souls of righteous people and some who explain that the sacrifices involve sheep of fire. Concerning this activity we recite in Shemona Esrei in the Bracha of Avodah: V'Ishai Yisroel Oo'Sifilasam Mihaira B'Ahava Sikabeil B'Ratzon. See what the Taz says in Orach Chaim Siman 104 and what the Ramban says in Parshat Va'Yikra that the secret behind the sacrifices is that the person bringing the sacrifices stands by as the sacrifice is being brought and says as follows concerning each stage of the service: what is happening to the animal should have happened to me. The person feels like he is the one who is being brought as the sacrifice. That is the meaning of the idea that prayer is a substitute for the sacrifices. Although we also say that our forefathers originated the concept of prayer, we must have in mind both sources for prayer while we pray. In addition, the people who used to accompany each shift of Kohanim used to stand by the sacrifices and pray. The words: V'Ishai Yisroel and Avodah are not duplicative in that one represents the service and one represents the thoughts and the prayers that accompany the sacrifice.

שו"ת תורה לשמה סימן מג' ד"ה והשתא לפ"ז - A person must have in mind when he recites the words: V'Ishai Yisroel all the fast days that Jews fast during the course of the year. A person while fasting is offering to G-d his fat and blood as the Zohar writes in Parsha Shemot: The lillies are a symbol as to how G-d conducts the world in that they start out being red but turn white upon being pressed. The verse states: to sacrifice to Me the fat and the blood. Similarly on a fast day Man offers his fat and blood and is provided with forgiveness. In that case one part of the offer is red and one part is white. A lilly is both red and white. It turns white upon being burned. So too a sacrifice turns from red to white through fire. Today when one fasts, he is offering his blood and fat and it too turns white through the heat that is being produced by the fast. Rabbi Yehudah said: through a fast, a person becomes weak. His bones begin to burn. At that moment he is offering his fat and blood as a sacrifice being burnt by the heat caused by the fast. His fast creates an altar of forgiveness. This is what is meant by what Rabbi Eliezer said that he was involved in a fast and was praying and said: G-d you know that through my fast I offered as a sacrifice my fat and blood. I heated them with the fire that was caused by my fasting. Please accept the sacrifice that I am expressing as if it was the sweet aroma of an Olah Korban and answer my prayer. We can conclude that a person who fasts is offering his fat and blood. The words that come out of his mouth have the aroma of an altar of forgiveness. That is why they instituted the practice of praying in place of the sacrifices. What is required is that the one praying have in mind as he recites the words: V'Ishai Yisroel, the public fasts in which he participates during the course of the year.

SUPPLEMENT

The Full Text of the תורה לשמה Referred to by the

רבי אבא הוה אזיל באורחא. והוה עמיה רבי יצחק. אדהוו אזלי פגע באינון ורדים. נטל חד
R. Abba was once walking in company with R. Isaac. On the way they saw some lilies, and
R. Abba plucked one.

רבי אבא בידוי והוה אזיל. פגע בהו רבי יוסי. אמר ודאי שכינתא הכא. ואנא חמינא בידוי
R. Jose met them. He said: 'Verily, the Shekinah is present here, for I see something in the
רבי אבא למילף חכמתא סגיא. דהא ידענא דרבי אבא לא נטל האי אלא לאחזאה
hand of R. Abba which signifies that he has some great wisdom to impart, since I know
that R. Abba would not have plucked this lily except with the view

חכמתא. אמר רבי אבא. תיב ברי תיב. יתבו. ארה רבי אבא בהווא ורדא. אמר ודאי אין
of teaching some esoteric lesson.' Said R. Abba: 'Sit down, my son, sit down.' They all sat
down. R. Abba smelt the lily and said: 'What would the

העולם מתקיים אלא על הריח. דהא חזינא דלית נפשא מתקימא אלא על ריחא. ועל דא
world be without smell? For I perceive that without smell the soul would pine away, and
therefore

הדס במוצאי שבת. פתח ואמר. דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. מי גרם לי שאני לדודי
we burn myrtle spices at the conclusion of the Sabbath.' He then began to expound the
verse: "My beloved is mine and I am my beloved's; he among the lilies tends his flock."
'What made me to belong to Him

ודודי לי. מפני שהוא מנהיג עולמו בשושנים. מה שושן יש בו ריח והוא אדום. מוצקין אותו
and Him to me? The fact that He feeds the world among lilies: as the lily has a sweet odor,
is red, and yet turns white

והוא מתהפך ללבן. ולעולם ריחו לא זו. כך הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בדרך זה.
when pressed, and its aroma never evaporates, so the Holy One, blessed be He, guides the
world.

שאלמלא כן לא יתקיים העולם בשביל האדם החוטא. והחוטא נקרא אדום. כמה דאת אמר
If it were not so, the world would cease to exist because of man's sin. Sin is red, as it says,
(שם) אם יהיו חטאיכם כשנים כשלג ילבינו מקריב קרבנו לאש שהוא אדום. זורק הדם סביב
"Though your sins be as scarlet"; man puts the sacrificial animal on fire, which is also red;
sprinkles the red blood round

למזבח שהוא אדום. מדת הדין אדום. מוצקין אותו (הריח) ועולה העשן כלו לבן. ואז האדום
the altar. The attribute of justice is red, but the smoke ascending to heaven from the
sacrifice is white. Thus the red is turned to white:

נהפך ללבן. נהפך מדת הדין למדת הרחמים. ותא חזי כל מדת הדין אין צריך הריח שלו
The attribute of Justice is turned into the attribute of Mercy. Red is indeed the symbol of
אלא מצד אודם. והיינו דאמר רבי יהודה. מה דכתיב (מ"א יח כח) ויתגודדו כמשפטם וגו' עד
rigorous justice, and therefore the priests of Baal "cut themselves...

שפך דם עליהם. אלא היו יודעים שלא ישיגו ממדת הדין כרצונם זולתו באודם. אמר רבי
till the blood gushed out upon them" (I Kings XVIII, 28). ' They know that they will not
overcome the attribute of justice without a red object.

יצחק. ועוד אודם ולבן נקרב לעולם. והריח עולה משתיהן. מה השושן אדום ולבן. כך ריח
Rabbi Isaac said: 'Red (blood) and white (fat) are offered for sacrifice, and the odor ascends
from both. Just like a lily is red and white

הקרבן. והקרבן מאדום ולבן. בא וראה מריח הקטורת. שהסמנים מהם אדומים ומהם לבנים.
so too the smell of a sacrifice. The spices of incense are in part red and in part white-

כגון הלבונה שהוא לבן. מר דרור אדום. והריח עולה מאדום ולבן. ועל כן מנהיג עולמו
frankincense is white, pure myrrh is red-and the odor ascends from red and white.

Therefore G-d leads His world

בשושנים שהוא אדום ולבן. וכתיב (יחזקאל מד טו) להקריב לי חלב ודם. כנגד זה אדם
through lillies that are red and white. Moreover, it is written, "To offer unto me the fat
and the blood" (Ezek. XLIV, I5)-again white and red. Hence as a substitute

מקריב חלבו ודמו ומתכפר לו. זה אדום וזה לבן. מה השושן שהוא אדום והוא לבן. אין
for this (since the destruction of the Temple) man sacrifices his own fat and blood (by
fasting) and so obtains atonement. As the lily, which is red and white,

מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא באש. כך הקרבן אין מוצקין אותו לחזור כלו לבן אלא
is turned entirely into white by means of fire, so the sacrificial animal is turned entirely into
white (smoke)

באש. עכשיו מי שיושב בתעניתו ומקריב חלבו ודמו. אינו נצמק לחזור כלו לבן אלא באש.
by means of fire. Also at the present time (when there are no sacrifices) when a man offers
in his fast his fat and his blood, the sacrifice has to go through fire if it is to be turned into
white (bring down mercy),

דאמר רבי יהודה. מתוך תעניתו של אדם מחלישין אבריו וגובר עליו האש. ובאותה שעה
for, said R. Judah, fasting weakens the limbs and causes the body to burn, and just then
צריך להקריב חלבו ודמו באותו האש. והוא הנקרא מזבח כפרה. והיינו דרבי אלעזר. כד הוה
is the appropriate time to offer up the fat and the blood on that fire; and it is this which is
called "an altar of atonement". That is why R. Eleazar, when fasting,

יתיב בתעניתא. הוה מצלי ואמר. גלוי וידוע לפניך ה' אלקי ואלקי אבותי. שהקרבתי לפניך
used to pray: "It is known to You, O my G-d and G-d of my fathers, that I have offered
unto Thee

חלבי ודמי. והרתחתי אותם בחמימות חולשת גופי. יהי רצון מלפניך שיהא הריח העולה מפי
my fat and my blood, and that I have heated them in the warmth of my body's weakness.

להבין את התפלה

May it be Thy will that the breath coming out of my mouth

בשעה זו כריח העולה מהקרבת באש המזבה. ותמצני. נמצא שאדם הוא מקריב בתעניתו at this hour should be counted unto me as if it were the odor ascending from the sacrifice brought on the altar by fire, and grant me favour.” Therefore in his fast he is offering החלב והדם. (והאש) והריח שעולה מפיו הוא מזבה כפרה. ולפיכך תקנו התפלה במקום prayer as a substitute for the fat and blood of sacrifices. The words that come from his mouth is an altar of forgiveness. That is why prayer was instituted to take the place of הקרבן. ובלבד שיתכוין למה דאמרן. אמר רבי יצחק. מכאן ולהלאה כתיב (במדבר לא כב) sacrifices, provided that it is offered with this sacrificial intention. Rabbi Yitzchok said: that is what is meant by what was written:

כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וטהרו. אמר רבי יוסי. כשהיה בית המקדש קיים אדם All that is created by fire, must pas through fire to be cleansed. Rabbi Yosi said: when the Holy Temple stood, a person מקריב קרבנו בענין זה ומתכפר לו. עכשיו תפלתו של אדם מכפר לו במקום הקרבן. כי האי would bring a sacrifice and would be foregiven. Now a person's prayer leads to forgiveness in place of a sacrifice.

גוונא. דבר אחר. דודי לי ואני לו הרועה בשושנים. מה השושנים קוצין מצויין בתוכם. אף We may also explain our text as follows. As thorns are scattered among the lilies, so does הקדוש ברוך הוא מנהיג עולמו בצדיקים ורשעים. מה השושנים אלמלא הקוצים אין the Holy One, blessed be He, permit in His world the wicked to be found among the righteous, for, as without the thorns the lilies could not exist, השושנים מתקיימין. כך אלמלא הרשעים אין הצדיקים ניכרים. דאמר רבי יהודה. במה so would the righteous go unrecognized in the world were it not for the wicked, as R. Judah said: “How

הצדיקים ניכרים מתוך שיש רשעים. דאלמלא רשעים אין הצדיקים ניכרים. דבר אחר. are the righteous recognized? By contrast with the wicked. If it were not for the one, the other would not be known.”

הרועה בשושנים. המנהיג עולמו בשש שנים. והשביעית שבת לה. דבר אחר בשושנים. Another explanation is that God governs the world for the space of six (the lily, *shoshana*, has six, *shesh*, leaves) years (millenniums), and the seventh is the (Messianic) Sabbath of the Lord. Another explanation for the word: lillies;

באותם ששונים בתורה:

Those who study Torah.